

Oppsynsordning i Hol kommune, ny modell.

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Formannskap	
	Kommunestyre	

Rådmannens innstilling

Hol kommune støtter den fremlagte modellen for ny oppsynsordning i Hol kommune.

Hol kommune sin andel i ordningen besluttet i høstens HØP-behandling.

Saken avgjøres av

Formannskapet innstiller til kommunestyret, som fatter kommunens endelige vedtak.

Vedlegg

- 1 Finansieringsplan møteprosess 24.9.docx

Saksopplysninger

Kommunestyret behandlet kommunens involvering i en oppsynsordning for Hol kommune i sak 44/2026 i møte den 28.04.2026. Det ble fattet følgende vedtak:

Hol kommune ønsker å støtte lokalt oppsynsarbeid gjennom Hol fjellstyre, og et større samarbeid med fjellstyra på Hardangervidda og Hardangervidda fjelloppsyn.

Hol fjellstyre er positive til å ta ansvaret for kjøp av tjenester til utmarksoppsyn fortsatt forutsigbare økonomiske rammer. Hol kommune ønsker å inngå en flerårig avtale for tjenestekjøp for oppsynstjenester for arealer også utenfor statsallmenning.

Rådmannen bes bidra til at en slik organisering for fjelloppsyn i Hol kommune kommer på

plass snarest. Det fremmes en sak til politisk behandling innen høst 2026 hvordan kostnadene til oppsyn skal dekkes. Både kommunens andel og andre bidragsytere.

Siden kommunestyrets vedtak har Hol fjellstyre fulgt opp kommunens innstilling og etablert en oppsynsordning for sesongen 2026 og jobbet videre med en mer permanent organisering for årene fremover. Hol kommune har bidratt og støttet opp under arbeidet administrativt og økonomisk, igjennom tilskuddet avsatt i kommunens budsjett. Denne saken fremmes for å følge opp kommunestyrets bestilling på en sak til politisk behandling med oversikt over hvordan kostnadene med en slik oppsynsordning skal dekkes, både kommunens andel og andre bidragsyteres andel.

Siden vedtaket i kommunestyret i april er det jobbet med å få en oversikt over mulige bidragsytere og interessenter, å avklare det samlede finansieringsbehovet og diskutere størrelsen på bidrag med ulike bidragsytere. Finansieringsmodellen er utarbeidet i samarbeid med Hol fjellstyre, som har organisert dialogmøtene med bidragsytere og hatt den direkte kontakten med representanter for de ulike mulige bidragsyterne. Vedlagt er et eget notat fra Hol fjellstyre med oversikt over avholdte møter i prosessen.

Økonomiske konsekvenser

I tidligere sak vedtok kommunen hvilken form for organisering en ønsket å støtte opp om. Økonomi, med konkrete beløp og fordeling av kostander som kommunen og andre interessenter måtte ha, var ikke en del av saken. Det var likevel tydelig at begge alternativer som ble lagt frem ville kreve en form for økonomisk støtte og at kommunen er en sentral part i arbeidet sammen med andre interessenter, lag og organisasjoner. De siste årene har Hol kommune gitt et tilskudd på kr 100 000 i året til Hol fjelloppsyn for oppsynsaktivitet i kommunen. Hol fjellstyre har pr i dag en begrenset økonomi og vil ikke kunne dekke kostander med ansettelse i en større stillingsbrøk alene, uten en forutsigbar økonomisk støtte eller medfinansiering, fortrinnsvis i form av flerårige avtaler om tjenestekjøp eller bidrag. Dette var også bakgrunnen for at administrasjonen ble bedt om å legge frem en sak om hvordan ordningen skulle finansieres.

Slik finansieringsmodellen legges frem i denne saken, vil Hol kommune være den største enkelte bidragsyteren til finansiering av oppsynet. Igjennom en spleiselagsmodell, som det legges opp til her, vil likevel øvrige bidragsytere fra ulike interessegrupper bidra med midler som samlet sett vil ligge på tilsvarende nivå som kommunen. Dette vil, for de fleste bidragsyterne, bety at de øker sine årlige bidrag betraktelig. Flere både dobler og mangedobler sine bidrag sammenlignet med tidligere år. Det er også nye bidragsytere som ikke har vært med på finansieringen av oppsynet i Hol tidligere.

Innstillingen er at Hol kommune bidrar med kr 500 000 årlig for å sikre en forutsigbar og stødig grunnfinansiering av oppsynsordningen. Øvrige bidragsytere bidrar med omtrent det

samme (pr. 24.09.26 ligger det inne bidrag på kr 474 500 årlig fra ulike bidragsytere utover kommunen. Hol fjellstyre arbeider løpende med bidrag fra øvrige interessenter, så beløpet kan endre seg noe).

Endelig finansiering av ordningen besluttet i HØP- behandlingen senere i høst.

Vurdering

I arbeidet med organiseringsformen av en oppsynsordning inviterte kommunen bredt til en arbeidsgruppe, og sendte informasjon til en rekke lag og organisasjoner. Representanter fra ulike interessegrupper i arbeidsgruppa poengterte viktigheten av forutsigbarhet og stødige rammer organisatorisk, men også økonomisk, for både oppsynspersonell og arbeidsgiver. I utredningen av en fjelloppsyns-modell, slik en har landet på i Hol, var det en anbefaling fra Norges fjellstyresamband (NFS) å se til større samarbeidsordninger og forsøke å få til fulle stillinger. Dette er også tilbakemeldingen fra Hardangervidda Fjelloppsyn (HF), som vil være arbeidsgiver for oppsynet i Hol. Det ble vist til erfaringer med at dette gjør det lettere å tiltrekke seg kompetente søkere og vil kunne gi mer langsiktighet for mannskapet og HF som arbeidsgiver. Samtidig vises det til andre fjellstyrer der ansatte i hele stillinger i større grad vil være i stand til å jobbe aktivt med tjenest salg til andre aktører og ulike prosjekter for å være med å finansiere og dekke kostnadene til en slik stilling. Med bakgrunn i disse anbefalingene har en i utarbeidelsen av finansieringsmodellen tatt høyde for å finansiere opp en hel stilling.

I praksis vil de ulike bidragsyterne inngå flerårige avtaler med Hol fjellstyre med deres bidrag og ønskede prioriteringer. Hol fjellstyre inngår avtale med Hardangervidda Fjelloppsyn, og kjøper oppsynstjenestene derifra igjennom en avtale som går over flere år. Aktuelt lokalt oppsyn vil ha sitt ansettelsesforhold hos Hardangervidda Fjelloppsyn.

Finansieringsordningen det gjøres rede for i denne saken vil være midlene Hol fjellstyre kan disponere til et tjenestekjøp og inngå avtale med Hardangervidda Fjelloppsyn om.

Det har vært avholdt flere møter og vært lagt ned en betydelig innsats for å få en oversikt over ulike interessegrupper, lag og organisasjoner og utarbeide en løsning for hvordan alle partene kan samles for å bidra til et større samarbeid for en oppsynsordning i Hol kommune. Hol fjellstyre har hatt flere egne møter med ulike bidragsytere for å undersøke mulighetene for bidrag. Det har vært jobbet med en «spleiselagsmodell» der mange ulike interessenter er med å bidra, både for å fordele økonomiske bidrag på flere, men også for å sørge for en bred lokal forankring og sikre et lokalt «eierskap» til ordningen. Det legges opp til en finansieringsmodell basert på spleiselag, der kommunen, som representant for offentlige interesser bidrar med en større andel, samtidig som en sikrer bidrag fra en rekke ulike interessenter og brukergrupper. En slik spleiselagsmodell avhenger av bidrag fra beitenæringen, grunneiere, sameier og grunneierlag, jeger- og fiskerforeninger og reiselivet. I møtene underveis i arbeidet har representanter fra alle disse ulike interessene ytret seg

positive til en slik ordning. Flere representanter for grunneiersiden og beitenæringen har i felles møter ytret forventinger og forutsetninger for et betydelig kommunalt bidrag til ordningen, og har på sin side fulgt dette opp med å øke sine egne bidrag betraktelig, sammenlignet med tidligere år.

Denne saken legges frem for å avklare hovedlinjene i finansiering av ordningen, og en må kunne forvente mindre justeringer i bidragene fra enkelte lag og organisasjoner som ikke har hatt anledning til å behandle sitt bidrag i styre- eller årsmøter ennå, på tidspunktet denne saken fremmes. Kommunen har ingen direkte påvirkning på bidragene fra de enkelte private bidragsyterne, men innspillene og hovedlinjene som har kommet frem under arbeidet fremgår av det som legges frem i denne saken. Finansieringsplanen med det enkelte beløp fra hver enkelt grunneier/-lag/, sameie, Jeger- og fiskerforeninger, sankelag, faglag, destinasjonsselskap og kraftselskap legges med bakgrunn i dette ikke frem for politisk behandling. Det gjøres i saken rede for hovedlinjene i en slik finansieringsordning, slik at kommunen kan se hva øvrige bidragsytere har signalisert at de vil bidra med, og på bakgrunn av dette være i stand til å ta stilling til kommunens bidrag i ordningen. Prinsippet om et spleiselag med bred forankring, der både kommune, grunneiere, beitenæringen og reiselivet samles om en felles ordning er det bærende premisset.

Slik finansieringsplanen er satt opp pr 24.09.2026 vil fordelingen av bidrag mellom ulike interessegrupper se slik ut, der bidragene er pr år, for årene 2027-2031:

Kategori	2027-2031	Prosentvis fordeling
Beitenæring	kr 105 000	11 %
Reiseliv og løypelag	kr 98 000	10 %
Jakt og fiske	kr 137 000	14 %
Sameier/grunneier/lag	kr 114 500	12 %
Kommune	kr 500 000	51 %
Andre aktører (kraft)	kr 20 000	2 %
	kr 974 500	100 %

Størrelsen på bidragene fra hver enkelt bidragsyter vil variere med lagenes økonomi, behov og ønske for oppsyn. Det vil eksempelvis være stor forskjell på hva en enkelt grunneier bidrar med sammenlignet med et stort sameie eller grunneierlag (selv om disse enkeltgrunneierne gjerne bidrar igjennom en rekke lag og organisasjoner). Bidragene er satt opp i en tabell for å illustrere størrelsesordenen på enkeltbidrag fra de ulike grupperingene av bidragsytere.

Kategori	Bidragsstørrelse
Beitenæring	10 000-75 000
Reiseliv	3000- 50 000
Jakt og fiske	10 000
Andre aktører (kraft)	10 000
Sameier/grunneier/lag	3000-25 000

Kommune	500 000
Fjellstyre	100 000

Med en finansieringsordning slik det gjøres rede for i denne saken er vurderingen at en vil kunne få på plass en stødig og forutsigbar finansiering for en oppsynsordning i Hol kommune som vil kunne levere oppsynstjenester igjennom hele året på et høyt faglig nivå.